

СТАНОВИЩЕ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”

ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

2.1. ФИЛОЛОГИЯ, СПЕЦИАЛНОСТ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК (БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ЧУЖД),

ОБЯВЕН В ДВ, БРОЙ 96 ОТ 1.12.2017 Г.

Кандидат:

ст. преп. Албена Недкова Добрева, д.ф.

Автор на становището:

проф. д-р Йовка Великова Тишева

Катедра по български език, Факултет по славянски филологии

СУ „Св. Климент Охридски”

Член на Научно жури със заповед № Р-109-108 от 31.01.2018 г. и избрана за автор на становище със заповед № Р-109-121 от 23.02.2018 г. на Зам.-ректора на МУ – Варна

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ПО КОНКУРСА И БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Конкурсът за заемане на академична длъжност „Доцент” по научна област 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология, специалност Български език (български език като чужд) е обявен за нуждите на Департамента по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт, Катедра „Славянски езици и комуникации“ в МУ „Проф. д-р П. Стоянова“ в „Държавен вестник”, бр. 96 от 1.12. 2017 г. Документи за участие в него е подал един кандидат – ст. преп. Албена Недкова Добрева, д.ф.

Албена Добрева е завършила специалността „Българска филология“ (професионална квалификация филолог, учител по български език и литература) във ВТУ „Св. Кирил и Методий” през 2000 г. През 2014 г. завършва специалността „Английска филология“ (професионална квалификация учител по английски език и литература) в ШУ „Епископ Константин Преславски“. А. Добрева е докторант на самостоятелна подготовка в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. След защита на дисертация на тема „Умението говорене като продуктивен компонент на комуникативната компетентност по български език като чужд за общи и академични цели (върху материал от Европейската изпитна система за езикови сертификати ECL)“ през 2014 г. тя придобива ОНС „доктор“ по ПН 2.1 Филология (Български език).

В периода 2001-2007 г. Албена Добрева работи като учител по български език и литература в няколко училища в общ. Аврен и в гр. Варна. От 2007 до 2008 г. тя е преподавател по български език като чужд в Икономическия университет, Варна. През 2008 г. започва работа в Медицинския университет, Варна като преподавател по български език като чужд и български език за медицински цели. От 2011 г. е старши преподавател. Албена Добрева е координатор и лицензиран експерт по български език към Европейския консорциум за сертифициране на постижения по съвременни езици – ECL, гр. Печ, Унгария, от 2009 г. Прегледът на данните за професионалното развитие на

кандидатката дава основание да се направи изводът, че тя има необходимия професионален опит по специалността, по която е обявен конкурсът.

Приложените документи, удостоверяващи академичното развитие, трудовия стаж и академичната натовареност, показват, че ст. преп. Албена Добрева отговаря на условията по чл. 24.(1) от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАС), на чл. 53.(1) от Правилника за прилагането на ЗРАС и на специфичните изисквания по чл. 88.4. от Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет „Проф. П. Стоянов” – Варна. Документите по конкурса съответстват на всички нормативни изисквания и доказват основателността и необходимостта на процедурата.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И НАУЧНОПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

В конкурса за заемане на академичната длъжност „Доцент” Албена Добрева е представила 43 публикации: 1 монография; автореферат на дисертация, 6 разработки с общ обем от 96 стр., които са включени в учебници по български език, и 35 статии, научни съобщения и доклади от научни прояви, като 25 от статиите са отпечатани у нас, а 10 са в сборници от конференции, проведени в чужбина. Пет от статиите са на английски език, а останалите – на български. Само една от статиите е под печат. От представените 43 публикации 21 са в съавторство.

Два от учебниците, в чиито авторски колективи участва кандидатката, са подготвени за лекционни курсове по медицинска терминология. А. Добрева е разработила 2 теми в първия специализиран езиков курс у нас, който използва съвременните технологии за ефикасно езиково обучение по общ български език като чужд - видеокурса „Аз уча в България. Общ български език като чужд за англоезично обучение“, ниво А1-А2“, Варна, Издателство на МУ, 2017, ISBN 978-619-221-086-1. Участвала е и в разработването на електронен интернет базиран учебник „Български език като чужд за студенти по медицина и чуждестранни лекари“: <http://imed-komm.mu-varna.bg>. Подготвените от А. Добрева урочни материали показват уменията ѝ да прилага класически и модерни методи в чуждоезиковото обучение и да си служи ефективно с възможностите на онлайн базираното обучение и оценяване по български език като чужд.

От представените 35 статии 5 са свързани с темата на дисертационния труд. Като проблематика, обект и предмет на анализите монографията, учебниците и учебните пособия и останалите 30 статии и доклади не повтарят тематиката на докторската дисертация на А. Добрева. Материалите, доказващи научната дейност на кандидата, са изготвени съобразно изискванията на ЗРАС в Република България и Правилника за неговото приложение и отговарят на специфичните изисквания за броя и типа на публикациите, посочени в чл. 88. 3. и чл. 90 (3) от Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна.

Научните интереси и изследователския капацитет Албена Добрева са отразени най-пълно и ярко в нейната монография „Как говорим за здраве”, Издателство на МУ – Варна, 2018 г., 174 стр., ISBN 978-619-221-107-3. Съдържанието и структурата на тази разработка отговарят на всички изисквания по чл. 90. (1) т. 8. от Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна. Работата представлява първото за българското езикознание цялостно проучване на лингвистичните, прагматичните и

паралингвистичните аспекти на говоренето на здравна тематика при общуване между носители на българския език в различни среди и ситуации. С това се свързва един от безспорните приноси на авторката, тъй като в текста си тя представя изводи за спецификата на комуникацията в професионалната сфера (в частност медицинската, за класическата за прагматичните изследвания ситуация „лекар – пациент“ и др.). А. Добрева е съставила надежден изследователски корпус, включващ записи и транскрипции на 200 професионални монолога и диалога между медицински специалисти и пациенти, 100 речеви изяви на медици в телевизионни предавания и в едно медицинско риалити и 50 разговора на здравни теми в 50 български семейства. Тези данни гарантират достоверността, валидността и значимостта на анализите и обобщенията. Корпусът е обработен с адекватни на емпиричните данни количествени и качествени методи, а обобщенията и изводите са направени в теоретичната рамка на прагмалингвистиката.

Актуалността на темата на монографичния труд е безспорна и се свързва както със социалните, така и с личностните аспекти на въпроса за здравето и осведомеността по здравни теми. Не на последно място, темата отговаря на необходимостта да се оптимизира комуникацията на медицинските специалисти с пациентите и техните близки, като чрез говоренето болният се приобваща към процеса на лечение.

Дълготрайният интерес на А. Добрева към тази проблематика е показан в 8 от представените по конкурса статии и доклади : II.1.; II.5.; II.7.; II.9.; II.25.; 26.; 27. и 28., в които се разглеждат отделни аспекти на прозодичните и паралингвистичните средства в комуникацията между медицински специалисти или между лекар и пациент в различни ситуации, свързани с процеса на диагностициране и лечение. В монографията тези наблюдения са изведени на по-широка плоскост и са задълбочени с представяне на особености при говоренето за здраве в семейството, в здравното заведение, в телевизионните предавания със здравна тематика. Много точно в своите анализи авторката отчита влиянието на фактора възраст или принадлежност към поколение в обществото, установявайки специфики на речта в ситуации с млади и с възрастни участници. Значимо за подбора на езикови средства се оказва и равнището на професионална квалификация на медиците, тъй като се открояват разлики между говоренето на висшия и на средния медицински персонал. Потвърждават се и очакванията за промяна на езиковите средства в речта на медицинските специалисти в зависимост от характеристиките на адресата.

На задълбочен анализ са подложени лингвистичните средства, използвани от лекаря в различни етапи от медицинското интервю: въвеждащ, същински и инструктиращ, като се подчертава, че тези средства са част от различни комуникативни стратегии: диагностицираща, терапевтична и препоръчваща. В речта на средния медицински персонал водещи са стратегиите, провокираща съдействие, и информативно-инструктиращите стратегии. Наблюденията върху речта на медицинските специалисти водят до обобщения за спецификите и параметрите на убедителното професионално говорене на медицински теми, чрез което се провокира партньорството на пациента: сравнително бавно говорене с добра артикулация и ясно, отчетливо произношение; регулиране на скоростта и темпото на говорене съобразно нуждите на пациента; сравнително кратки изрази; избягване на специализирана терминология; контрол над интонацията и силата на гласа. Авторката препоръчва и използването на хумора като

стратегия за отстраняване на напрежението. Тези препоръки, както и изводите за оптимизиране на комуникативните бариери в общуването между лекар и пациент имат практикоприложен принос с оглед развитието и подобряването на комуникативните умения на бъдещите лекари и средни медицински специалисти. Проследявайки професионалния опит на А. Добрева, смятам, че те вече са апробирани в пряката ѝ работа със студенти. По същия начин, като приноси с оглед на обучението, целящо развитие на комуникативни умения, определям и изводите за невербалните аспекти на комуникацията между лекар и пациент (поглед, вежди, очи, мимики, ориентация на тялото, поза, положение на устните и др.). Наблюденията и изводите на А. Добрева във връзка с маркерите на учтивост в речта на медицинските специалисти разширяват натрупания вече опит от предходни изследвания, направени върху материали от медийната, академичната и политическата реч. Мога да обобщя, че в теоретичен аспект най-същественият принос в монографията е именно научният анализ на особеностите на една комуникативна сфера, на практика неизследвана досега системно и цялостно с оглед на езиковите средства, комуникативните стратегии и невербалната комуникация.

Второто тематично поле, с което се свързват разработките на Албена Добрева, са въпросите на методиката на модерното чуждоезиково обучение. Различните стратегии в обучението по български език като чужд и стимулите за развитие на комуникативните умения са представени в 4 статии - П. 2; П. 4; П. 20; П. 35. Спецификите на обучение и оценяването в онлайн среда са предмет на поредица от статии - П.3; П.6; П. 10; 11; 12; 13; 14 и П. 21.

3. ОЦЕНКА НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

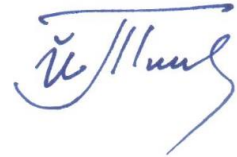
Албена Добрева води практически занятия и лекции по български като чужд за медицински специалисти и за студенти англоезично обучение; по български език за медицински цели за студенти българоезично обучение; по български език за медицинска комуникация за студенти англоезично обучение. Теоретичните изводи за особеностите на комуникацията тя прилага в лекциите и упражненията по дисциплината „Комуникативни умения“ за студенти от различни медицински специалности.

Личните ми впечатления за интересите и научноизследователската дейност на Албена Добрева са свързани с обучението ѝ като докторант в Катедрата по български език на ФСФ, СУ и с нейни участия в научни форуми, организирани от МУ – Варна и СУ. Убедено мога да заявя, че тя се ползва с авторитет в общността на филолозите българисти. А. Добрева е много добре подготвен изследовател и преподавател, който познава и умее да прилага съвременни методи за преподаване и оценяване, да провокира творческите изяви и да насърчава оригиналните идеи, да работи в екип и с отговорност и отдаденост да изпълнява своите професионални и творчески задачи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Албена Недкова Добрева е компетентен специалист с трайни интереси и реални постижения в областта на академичното филологическо образование. Нейните изследвания са значими, необходими и полезни за академичната общност и имат приносен

характер за българистиката и за съвременното чуждоезиково обучение. Въз основа на представените научни трудове с доказани научноприложни и приложни приноси подкрепям избора на ст. преп. д-р Албена Недкова Добрева и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват ЗА това тя да бъде избрана на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Български език“ (български език като чужд).

15.03.2018 г.

проф. д-р Йовка Тишева